

MOLAO WA 58, 1995 MOLAO WA BOLAODI BJA MANGWALO A THUTO BJA AFRIKA BORWA, 1995

Se, ke tsebiu0 ya gore Mopresidente o dumetue Molao wo o latelago, wo o tsebiu0wago bjalo ka tshedimo0u ka kakaretu0

MOLAO

Go kgontu0ha t0wetu0pele le tiragatu0 ya Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba mme maikemi0uetu0ng ao gwa hlanguwa Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa le go dumelela merero yeo e kgokaganego le seo.

(O saenilwe ke Mopresidente ka leleme la Seisemane)(O dumeletuwe ka la 28 Setemere 1995)

OBEILWE ke Palamente ya Repapoliki ya Afrika Borwa ka mogwa wo o latelago:-

Dithalou0

- I. Mo Molaong wo, ntle le ge seo se lebiu0utwego se hlalou0a ka mogwa wo mongwe –
 - i. "Bolaodi" e ra Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa bjo bo hlamilwego ka seripa sa 3(viii)
 - ii. "khamphani" e ra khamphani goba mohlakanelwa wo o tswaletu0wego, t0eo di ngwadiu0utwego ka tlase ga molao wo mongwe le wo mongwe, mme di fana ka thuto le tlhahlo go ba0omi ba tuona goba bareki;(v)
 - iii. "Molaodi-Pharephare" e ra Molaodi-Pharephare wa Thuto;(I)
 - iv. "Letona" e ra letona la Thuto mabapi le diripa tu0 4(2), 4(4), 4(5), 4(6), 5(1)9(c), 11, 13(2), 14 le 15(2), Letona la Thuto go tee le Letona la tu0 Meu0mo; (vi)
 - v. "Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba" e ra Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba leo le dumeletu0wego ke Letona go ngwadiu0a maemo a bosetu0haba le mangwalo a thuto; (vii)
 - vi. "porofeuene ya borutiui yeo e beakantu0wego" e ra mogkatlo goba mohlakanelwa wo e lego leloko la Khansele ya Setswalle sa Bouomi sa Thuto yeo e hlamilwego go ya ka Molao wa Setswalle sa Bouomi sa Thuto, 1993 (Molao wa 146 wa 1993), mme o dumelelwa ke Letona maikemi0uetu0ng a Molao; (ii)
 - vii. "Tlhalou0" e ra tlhalou0 ka molawana; (x)
 - viii. "lengwalo la thuto " e ra tumelelo ya semolao ya go tuwelela ga palo le mehuta yeo e nyakegago ya meputso le dinyakwa tu0 dingwe magatong ao a itu0ego a Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba bjalo ka ge go bewa ke makgotla ao a amegago ao a ngwadiu0utwego mabakeng ao ke Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa; (iv)

ix. "ngwadiu0wa" e ra go ngwadiu0wa go ya ka Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba; (iii)

x. maemo" e ra dithalou0 t0eo di ngwadiu0utwego tu0 dipoelo tu0 thuto le tlhahlo le dinyakwa tu0 tlhahlobo t0eo di sepelelanago le seo. (ix)

Maikemi0uetu0 a Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba

2. Maikemi0uetu0 a Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba ke go -
 - a. hlola legora leo le kopanego la bosetu0haba la dipoelo tu0 thuto;
 - b. hlola phihlelelo go, tsela le tuwelopele ka gare go thuto, tlhahlo le ditsela tu0 go ithutela motiomo;
 - c. kaonafatua boleng bja thuto le tlhahlo;
 - d. oketua lebelo la go buu0etua morago kgethologanyo ya pele ka go thuto, tlhahlo le dikgoba tu0 meu0mo; ka go dira bjalo e. gwa thua tu0wetu0 yeo e fetetu0go ya methopo ya bokgoni bja bathuti le leago le ekonomi ya setu0haba ka bophara.

Go hlanguwa ga Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa

3. Mo go hlanguwa setho sa molao seo se bitu0wago Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa.

Tlhamo ya Bolaodi

4. (1) Bolaodi bo tla dirwa ke modulasetulo yo a tlogo kgethwa go ya ka seripana sa (2), maloko ao a tlogo kgethwa go ya ka diripana tu0 (3) le (4) le mohlankedi-phethiui yo a tlogo kgethwa go ka seripana sa (7).

(2) Letona le tla kgetha motho yo a nago le maitemogelo le bokgoni mererong yeo e amanago le meu0mo ya Boalodi, go ba modulasetulo wa Bolaodi.

(3) Letona le tla kgetha batho bao ba latelago bjalo ka maloko a Bolaodi, ka mogwa wo o hlalou0wago go seripana sa (4) –

- a. leloko le tee leo le kgethilwego ke Molaodi-pharephare;
- b. leloko le tee leo le kgethilwego ke dihlogo tu0 mafapha a thuto a diporofensi;
- c. leloko le tee leo le kgethilwego ke Molaodi-pharephare: Tu0 Meu0mo
- d. leloko le tee leo le kgethilwego ke Lekgotla la Tlhahlo ya Bosetu0haba;
- e. maloko a mabedi ao a kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago bou0mi bo bo kopanego;
- f. maloko a mabedi ao a kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago kgwebo yeo e kopanego;
- g. leloko le tee leo le kgethilwego ke Komiti ya Dihlogo tu0 Yunibesithi yeo e hlamilwego ke seripa sa 6 sa Molao wa Yunibesithi, 1955 (Molao wa No 61 wa 1955);
- h. leloko le tee leo le kgethilwego ke Komiti ya Dihlogo tu0 Yunibesithi yeo e hlamilwego ke seripa sa 2 sa Molao wa Dithekinikone, 1993 (Molao wa No 125 wa 1993);
- i. leloko le tee leo le kgethilwego ke lekgotla la bosetu0haba leo le emelago balaodi ba dikholetu0he tu0 borutiui mme ba dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- j. leloko le tee leo le kgethilwego ke lekgotla la bosetu0haba leo le emelago balaodi ba dikholetu0he tu0 dithekinikale mme di dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- k. leloko le tee leo le kgethilwego ke lekgotla la bosetu0haba leo le emelago dikholetu0he ntle le dikholetu0he tu0 borutiui le dithekinikale mme di dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- l. leloko le tee leo le kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago lefapha la thuto ya mathomo ya batho ba bagolo mme le dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- m. leloko le tee leo le kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago lefapha la tu0wetu0 yeo e motheo ya bana mme le dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- n. maloko a mabedi ao a khethilwego ke porofeuene yeo e kopanego ya barutiui
- o. maloko a mabedi ao a kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago bahlahleledi le bahlahlhi mme ba dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- p. leloko le tee leo le kgethilwego ke mekgatlo ya bosetu0haba yeo e emelago lefapha dinyakwa tu0 thuto yeo e ikgethago mme le dumelelwa ke Letona mabapi le se;
- q. Maloko ao a sa fetego a tshela ao a kgethilwego ke Letona ka go u0miu0a matla a gagwe
- r. Maloko ao a sa fetego a mabedi ao a kgethilwego ke Bolaodi ka go u0miu0a matla a bjona mme a fetetu0wa go Letona go dumelelwa.

(4) Go nyaka dikgetho bjalo ka ge go beilwe go seripana sa (3), Letona le tla nt0ha tsebiu0 ka go *Kuranta ya Mmu0o* ka maikemi0uetu0 a gagwe a go thwala maloko a Bolaodi, mme o tla kgopela lekgotla goba mogkatlo wo mongwe le wo mongw e mo mafapheng ao a boletu0wego go seripana sa (3), go hlaiu0a maina a batho bao, go ya ka maitemogelo le bokgoni mererong yeo e lego mabapi le meu0mo ya Bolaodi, e ka bago ba0omi ba maleba go ka thwalwa bjalo ka maloko a Bolaodi, mme ge go hlaiu0wa maina a bao ba kgethilwego, go tla u0etua molao wa boemedi.

(5) Mabakeng a dikgetho t0eo di boletu0wego go temana ya (n) ya seripana sa (3), ga go na kgetho ya go feta motho o tee yeo e tlogo dirwa ke mogkatlo goba kopano yennge le ye nngwe.

(6) Leloko la Bolaodi ntle le mohlankedi-phethiui, le tla dula kantorong lebaka leo le sa fetego mengwaga ye meraro, bjalo ka ge go tla tu0wa go Letona, nakong ya go thwalwa ga gagwe, mme leloko le ka nna la kgethwa gape go fetiuetu0a pele nako ya gagwe ya go dula kantorong ge nako ya gagwe ya mathomo e fetile.

(7) Letona ge a tlatu0a sekgoba se sengwe le se sengwe o tla ela hloko dithalou0 tu0 seripana sa (3)

(8) Maloko ao a boletu0wego mo go seripana sa (2) le (3), a tla re, ka tumelelo ya Letona, a kgetha motho yo a nago le bokgoni go ba mohlankedi-phethiui mo mabakeng a mou0mo ao a tlogo bewa ke Bolaodi ka tumelelo ya Letona , yeo e filwego go tee le Letona la tu0 Matlotlo.

Meu0mo ya Bolaodi

5. (1) Go ya ka dithalou0 tu0 seripana sa (2), Bolaodi bo tla –

a. (i) hlokomela tu0wetu0pele ya Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba: le

(ii) go hlama le go kwalakwatua melaotshepetu0 le dinyakwa tu0 -

- aa. go ngwadiu0wa ga makgotla ao a nago le maikarabelo a go hlama maemo goba boleng bja thuto le tlhahlo: le
- bb. tumelelo ya makgotla ao a nago le maikarabelo a go ela hloko le go sekaseka diphihlelelo go ya ka maemo ao goba mangwalo a thuto:

b. hlalomela tiriu0 ya Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba, go akaretu0a le –

- i. go ngwadiu0wa le tumelelo ya makgotla ao a boelwago go temana ya (a) le go fiwa ga meu0mo:
- ii. go ngwadiu0wa ga maemo a bosetu0haba le mangwalo a thuto:
- iii. magato a go netefatua go sepelelana le melao ya tumelelo: le
- iv. magato a go netefatua gore maemo le mangwalo a thuto ao a ngwadiu0utwego a phenkgu0ana le a boditu0habatu0haba:

c. eletu0a Letona mo mererong yeo e amago ngwadiu0o ya maemo le mangwalo a thuto: le

d. maikarabelo a taolo ya matlotlo a Bolaodi.

(2). Bolaodi bo tla u0ala morago maikemi0uetu0 a Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba bjalo ka ge go hlalou0itu0we go seripa sa 2 mme bja dira meu0mo ya Bolaodi bjalo ka ge go hlalou0itu0we go seripana sa (1) –

a. morago ga go ikgokaganya le t0humi0anomomago ya mafapha a mmu0o, makgotla a mmu0o, dikhamphani, makgotla le dithlangwa t0eo di nago le maikarabelo go thuto, tlhahlo le tumelelo ya maemo ao a tlogo dumelelwa ke Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba:

b. go elwa hloko bokgoni bja Palamente le tlhakamelao ya porofensi go ya ka seripa sa 126 sa Molaotheo, le ditokelo, matla le meu0mo ya makgotla a taolo a yunibesithi goba diyunibesithi le thekinikone goba dithekinikone bjalo ka ge go hlalou0itu0we ka go wo mongwe le wo mongwe wa Palamente.

Meu0mo ya mohlankedi-phethiui

6. (1) Mohlankedi-phethiui o tla –

a. ba le maikarabelo go Bolaodi go diragatu0a mediro ya yona go ya ka Molao wo:

b. hlalomela bahlankedi le ba0omi ba Bolaodi: le

c. go ba mohlankedi wa tu0a ditu0helete tu0a Bolaodi yo a nago le maikarabelo a go ngwala ditu0helete t0eo di amogelwago, ditefelo le dithoto t0eo di u0ahago t0eo di rekwago ke Bolaodi.

(2) Mohlankedi-phethiui o tla thu0uwa mo meu0mong ya gagwe go ya ka seripana sa (1) ke bahlankedi le ba0omi bao ba Bolaodi go ya ka mo mohlankedi-phethiui a ka laelago ka gona lebakeng le.

Matla a Bolaodi

7. (1)

a. Bolaodi bo ka hlama dikomiti mme bja kgetha batho bao e sego maloko a Bolaodi go dikomiti t0eo.

b. Bolaodi bo tla kgetha modulasetulo wa komiti ye nngwe le ye nngwe.

c. Bolaodi bo ka u0walalanya goba bja aga komiti ka leswa

d. Bolaodi bo ka fa maatla a bjona, ntle le matla ao go bolelwago ka wona go seripa se, go ye nngwe le ye nngwe ya dikomiti, felo bo se tu0elwe matla ao a bo filego mme ka nako ye nngwe le ye nngwe bo ka tu0ea matla ao.

e. Bolaodi bo ka fetola goba go beela thoko sephetho sa komiti yeo.

(2) Bolaodi bo ka rarolla dikgagano mabapi le tiragatu0 ya meu0mo yeo e bolelwago go seripa sa 5.

(3) Bolaodi bo ka reka goba bja tlou0a dithoto.

(4) Bolaodi bo ka dira gore go dirwe dinyakiu0u0 t0eo bo tu0eago gore kemaswanedi a go dira meu0mo ya bjona.

(5) Bolaodi bo tla dira mou0mo wo mongwe le wo mongwe wo Letona a tlogo o laela wo o sepelelanago le Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba.

Dikopano tu0a Bolaodi le dikomiti

8. (1) Dikopano tu0a Bolaodi goba tu0a dikomiti di tla swarwa ka dinako t0eo le mafelo ao modulasetulo wa Bolaodi goba komiti a ka di beago.

(2) Tshepetuo ya Bolaodi goba ya komiti e ka se u0iutuwe ke sekgoba seo se bulegilego mo go Bolaodi goba komiti, bjalo ka ge e le gore

(3) modulasetulo wa Bolaodi goba wa komiti ga a gona kopanong ya Bolaodi goba komiti, ge go le bjalo, maloko ao a lego gona a tla kgetha motho magarieng a bona go dula setulo kopanong yeo.

(4) Bolaodi bo swanetue go bea melao ya tshepetuo ya ditaba dikopanong tu0a bjona goba dikopanong tu0a komiti, go akaretu0wa le khoramo ya dikopano t0eo.

Go tlogela kantoro ga maloko a Bolaodi

9. Modulasetulo goba leloko le lengwe le lengwe la Bolaodi ao go boletu0wego ka bona go seripa sa 4(3) ba tla tlogela kantoro ge –

- a. dithoto tu0a gagwe di tu0erwe goba a tsena ka gare ga kwano le bao a ba kolotago;
- b. e ba o okwa bjalo ka motho yo a u0arakanego mogopolong go ya ka molao wo mongwe le wo mongwe;
- c. a ile a se be gona dikopanong tu0e tharo tu0a go latelana tu0a Bolaodi ntle le tumelelo go tu0wa go Bolaodi;
- d. a kgopela ge itokola ka go fa tsebiu0 tu0a go ngwala go Letona; goba
- e. nakong ya go ba gona ga gagwe kantorong, o ile a hwetu0wa molato wa bosenyi mme wa iu0wa kgolegong ntle le tefu0o.

Ditu0helete tu0a Bolaodi

10. (1) Dit0helete tu0a Bolaodi di tla dirwa ke –

- a. dit0helete t0eo di beilwego ke Palamente go tu0wetu0a maikemi0uetu0 a Bolaodi;
- b. dit0helete t0eo di amogetu0wego ke Bolaodi go ya ka melawana ya seripa sa 14;
- c. dit0helete t0eo di hweditu0wego ka dikadimo t0eo di dirilwego ke Bolaodi ka tumelelo ya Letona, yeo e filwego go tee le Letona la tu0 Matlotlo;
- d. dimpho, diabelwa goba diroyalithi t0eo di amogetu0wego ke Bolaodi; le
- e. mau0okotu0a dipeletu0 tu0a poloko

(2) Bolaodi bo tla nt0ha tu0helete ya ditshenyegelo tu0a meu0mo ya yona.

(3)

(a) Bolaodi mo ngwageng wo mongwe le wo mongwe wa dit0helete, ka nako yeo le ka mogwa wo Letona le ka kganyonago ka gona, bo tla tiu0a ditatamente tu0a ditekanyetuo tu0a letseno le ditshenyegelo tu0a ngwaga wo o thomago go Letona gore di dumelelwa.

(b) Dit0helete t0eo di boletu0wego go seripana sa (1)(a) di tla u0miu0wa ke Bolaodi go ya ka setatamente seo se dumeletu0wego sa temana ya (a), mme tu0helete yeo e sa u0miu0wago e tla fetiuetu0wa pele go letseno la ngwaga wa dit0helete wo o latelago.

(4) Go ya ka dithalou0 tu0a seripana (3)(b), Bolaodi bo ka beeletu0a seripa se sengwe le se sengwe sa dit0helete tu0a bjona, bjalo ka ge Letona, go tee le Letona la tu0 Matlotlo ba ka dumela.

(5) Bolaodi bo ka lefiu0a goba bja fetiua ditefelo tu0a -

- a. go dumelelwa ga ngwadiu0o goba tumelelo; le
- b. ditirelo t0eo di friwago ke Bolaodi

Bahlankedi le ba0omi ba Bolaodi

11. Bolaodi bo ka, go ya ka mabaka a mou0mo ao a beilwego ke Bolaodi ka tumelelo ya Letona, go tee le Letona la tu0 Matlotlo, kgetha bahlankedi le ba0omi bjalo ka ge Bolaodi bo ka bona go le bohlokwa go phethagatua meu0mo ya bjona go ya ka Molao wo.

Dithu0atiro (allowances) le megolo ya maloko a Bolaodi le dikomiti

12. Modulasetulo, leloko le lengwe le le lengwe la Bolaodi le motho yo mongwe le yo mongwe yo a kgethilwego bjalo ka leloko la komiti ka tlase ga seripa sa 7(1) yo a sego moti0mong wa lebaka ka moka wa mmu0o, a ka lefelwa ke Bolaodi, meu0mong yeo e a dirago mabapi le merero ya Bolaodi goba komiti –

a. ditshenyegelo tu0a maeto le dithu0atiro tu0e dingwe; le

b. lebakeng la modulasetulo wa Bolaodi, go ka ba le k0ketu0yo ya mogolo go ya mo Letona, go tee le Letona la tu0 Matlotlo ba ka bonago.

Tshenko ya dipuku le pegu ya ngwaga

13. (1) Dipuku tu0a diakhaonto le ditatamente tu0a dit0helete tu0a Bolaodi di tla tsinkelwa ke Radipuku-Pharephare mafefelong a ngwaga wo mongwe le wo mongwe wa dit0helete.

(2) Bolaodi bo swanetue go hlaiu0a, pele ga dikgwedi tu0e tshelagago morago ga pheletu0ng ya ngwaga wo mongwe le wo mongwe wa dit0helete, pegu go Letona ka mogwa wo Letona le nyakago ka gona mo mou0mong wa bjona nakong yeo e dit0helete wa dit0helete, go akaretu0a le letlakala la t0hadiu0o leo le sekasekilwego ke ba dipuku le setatamente sa letseno le ditshenyegelo.

(3) Letona le tla hlaiu0a dikgatiu0 tu0a pegu, go akaretu0a le letlakala la t0hadiu0o le setatamente sa letseno le ditshenyegelo t0eo di bolelwago go seripana sa (2), ka Palamenteng lebakeng la matu0ati a 14 morago ga go amogela pegu yeo ge e le gore Palamente e dutie setheng sa ka mehla, goba ge Palamente e sa dula ga mehlang, e tla ba matu0ati a 14 morago ga go thoma ga setlha sa mehlang.

Melawana

14. Bolaodi, ka tumelelo ya Letona, bo ka hlama melawana mabapi le –

- a. morero wo mongwe le wo mongwe wo, go ya ka Molao wo, o swanetue goba o dumeletue go hlanguwa:
- b. dit0helete t0eo di lefelwego Bolaodi tu0a merero yo go bolelwago ka yona go seripa sa10(5)(a) le (b); le
- c. morero wo mongwe le wo mongwe wo o swanetuego go laolwa goba o nyakega go diragatu0a dithalou0 tu0a Molao wo.

Dithalou0 tu0a lebaka la diphetogo tu0a makgotla ao a lego gona

15. (1) Letu0gutu0we le lengwe le le lengwe leo le tlamilwego ka molao leo le dirago meu0mo ya fediwa ga meu0mo bjalo ka ge go hlalou0itu0we go seripa sa 5 le tla tu0wela pele go dira meu0mo yeo go fihlela lekgotla leo le fediu0wa goba melomo ya lona e fetolwa ke molao.

(2) Ga go lekgotla leo le hlalou0itu0wego go seripana sa (1) le tlogo fediu0wa goba meu0mo ya lekgotla le lengwe le le lengwe le le bjalo ya fetolwa pele ga ge Bolaodi le lekgotla bobedi di senkile ditlamorago tu0a pbediu0o goba phetogo yeo le tiragatu0 ya Legora la Mangwalo a Thuto la Bosetu0haba mme ba dirile ditihui0nyo go Letona.

(3) Seripa se se ka se diriuwe go lekgotla le le lengwe le le lengwe leo le hlamilwego ka molao wa poraebete wa Yunibesithi.

Leina le le kopana

16. Molao wo o tla bitu0wa Molao wa Bolaodi bja Mangwalo a Thuto bja Afrika Borwa.